

ВІДГУК

офіційного опонента на дисертаційну роботу

Турчин Катерини Юріївни

на тему: «Модернізація публічного управління у сфері надання медичних послуг в контексті реформування системи охорони здоров'я України»,
поданої на здобуття наукового ступеня доктора філософії
за спеціальністю 281 «Публічне управління та адміністрування»

Актуальність теми дисертаційного дослідження. У шкалі прижиттєвих пріоритетів більшості населення традиційно домінує збереження життя, забезпечення безпеки, формування комфортних умов життєдіяльності, турбота про близьких, особистісний і професійний розвиток. Для того, щоб усе це стало реальністю, необхідні не лише кошти, а і здоров'я, яке необхідно «охороняти». Саме тому держави формують та розвивають національні системи охорони здоров'я, які почасти стикаються з певними викликами (можливостями та/чи проблемами), які потребують належного реагування (зокрема вдосконалення публічного управління у сфері охорони здоров'я, що, зрештою, конкретизується у механізмах реалізації медичної реформи). Означене, зрештою, підтверджує актуальність проблематики дисертаційного дослідження Турчин К.Ю.

Міра обґрунтованості наукових положень, висновків і рекомендацій, сформульованих у дисертації. Наукові положення, висновки й рекомендації, що містяться у дисертації та винесені на захист є достатньо обґрунтованими. Вони базуються на поглибленому дослідженні й узагальненні значного обсягу наукових джерел, присвячених розробці механізмів публічного управління розвитком охорони здоров'я. Систематизація наукових фактів у дисертаційному дослідженні Турчин К.Ю. здійснена шляхом використання загальнонаукових і спеціальних методів.

У дослідженні дисертантом висвітлено теоретичні засади публічного управління наданням медичних послуг (с. 25-39); охарактеризовано інституційне забезпечення надання медичних послуг населенню України (с. 39-49); узагальнено міжнародний досвід публічного управління наданням медичних послуг (с. 49-56); виявлено зв'язок ресурсного забезпечення системи охорони здоров'я та публічної політики у сфері надання медичних послуг населенню (с. 59-72); оцінено діяльності закладів охорони здоров'я у контексті медичної реформи (с. 72-87); узагальнено професійні ризики та загрози безпеці праці медпрацівників при наданні медичної допомоги (с. 87-99); сформульовано концептуальні положення стратегії розвитку надання медичних послуг у системі охорони здоров'я України (с. 102-132); надані рекомендації з модернізації публічного управління у сфері надання медичних послуг шляхом розвитку державно-приватного партнерства

(с. 132-142), запропоновано модель покращання публічного управління у сфері охорони здоров'я на регіональному рівні (с. 142-156).

Структура дисертаційної роботи є логічною та послідовною, матеріал викладено згідно плану дослідження. Наукові положення та рекомендації, сформульовані Турчин К.Ю. ґрунтуються на комплексному аналізі наукової літератури, опрацюванні великої кількості емпіричного матеріалу. Загалом можна констатувати аргументованість і завершеність загальних висновків дисертації. Розділи ґрунтуються на результатах проведеного дослідження та відображають зміст викладеного матеріалу.

Наукове значення дисертаційного дослідження, достовірність і новизна наукових положень. У дисертаційній роботі отримано нові достовірні результати, які в сукупності сприяють розв'язанню важливої проблеми в області публічного управління та адміністрування. Проведено теоретичне обґрунтування та розроблено практичні рекомендації по вдосконаленню механізму публічного управління у сфері надання медичних послуг в контексті реформування системи охорони здоров'я України. Автором уперше розроблено Концепцію модернізації публічного управління у сфері надання медичних послуг у контексті медичної реформи в Україні, яка полягає у створенні сучасної, прозорої, підзвітної і орієнтованої на потреби пацієнтів адміністративно-управлінської системи, що відповідає європейським стандартам і забезпечує сталість медичної реформи в умовах багатфакторних викликів (с. 21, 152-156, 197-215).

Важливе практичне значення мають пропозиції автора з удосконалення концептуальні положення стратегії розвитку медичних послуг у системі охорони здоров'я України, що ґрунтуються на чітко визначених у дослідженні меті, цілях і стратегічних завданнях, через уточнення стратегічних напрямів із ґрунтовною деталізацією відповідних заходів реалізації, спрямованих на досягнення основної мети – підвищення ефективності та якості надання медичних послуг населенню з урахуванням соціально-економічних, демографічних і регіональних умов (с. 21-22, 102-132); процес модернізації публічного управління наданням медичних послуг через розвиток державно-приватного партнерства (с. 22, 132-142); підходи до застосування комплексного механізму інтеграції фінансових, організаційних і управлінських інструментів у сфері охорони здоров'я для підвищення результативності надання медичних послуг (с. 22, 127-129); модель покращання публічного управління у сфері охорони здоров'я на регіональному рівні в рамках цільових комплексних програм, призначених врегульовувати питання надання якісної медичної допомоги населенню відповідного регіону (с. 22, 142-156).

Здобувач пропонує для подальшого розвитку: визначення специфіки публічної політики у сфері надання медичних послуг населенню, яка передбачає оновлення управлінських процесів та удосконалення правової бази державного управління у цій сфері (с. 23, 39-49); обґрунтування напрямів адаптації

міжнародного досвіду публічного управління у сфері надання медичних послуг в умовах дії воєнного стану, зокрема застосування страхової моделі системи охорони здоров'я (с. 23, 49-56).

Слід зазначити, що дисертаційна робота Турчин Катерини Юріївни на тему «Модернізація публічного управління у сфері надання медичних послуг в контексті реформування системи охорони здоров'я України» є завершеним науковим дослідженням, яке містить значущі теоретичні положення, результати аналізу та конкретні пропозиції щодо подальшого вдосконалення механізмів публічного управління розвитком сфери охорони здоров'я.

Значення одержаних результатів для науки й практики та рекомендації щодо їх можливого використання. Зміст дисертаційної роботи відзначається послідовністю досягнення поставленої мети за рахунок реалізації завдань дослідження. Аналіз змісту дисертації, опублікованих праць та автореферату підтверджує достатній ступінь обґрунтованості наукових положень, висновків і рекомендацій, що містять у собі нові ідеї щодо шляхів вдосконалення конкретних механізмів публічного управління розвитком сфери охорони здоров'я.

Результати дисертаційного дослідження Турчин К.Ю. передбачають наукове обґрунтування теоретичних основ і визначення напрямів модернізації публічного управління у сфері надання медичних послуг у контексті реформування системи охорони здоров'я України.

Основні теоретичні положення, висновки та рекомендації дисертаційного дослідження використані для вдосконалення процесів публічного управління у сфері надання медичних послуг в контексті реформування системи охорони здоров'я України на регіональному й локальному рівнях, а також використовуються в навчальному процесі, про що є відповідні довідки.

Повнота викладу наукових положень, висновків і рекомендацій дисертації в опублікованих працях. Основні положення дисертації викладені в рефераті та обговорені на 5 науково-практичних комунікативних заходах (2023-2024 рр.) за участю дисертанта. Основні наукові положення дисертації, які відображають наукову новизну, винесену на захист висвітлено: 4 статті у виданнях, включених МОН України до переліку фахових за спеціальністю D4 «Публічне управління та адміністрування», в 5 тезах матеріалів науково-практичних комунікативних заходів.

Дискусійні положення та зауваження щодо змісту дисертації. Загалом позитивно оцінюючи дисертаційне дослідження, необхідно зробити певні зауваження та вказати на деякі положення роботи, що викликають дискусію:

1. Бажано скоригувати: назву розділу 1 «*Теоретико-правові засади (основи)...*» → «*Теоретичні основи...*», оскільки інституційне забезпечення цього процесу є лише складовою публічно-управлінського впливу у цій царині; формулювання предмета дослідження («*теоретико-методичні та практичні*

аспекти модернізації публічного управління у сфері надання медичних послуг в контексті реформування системи охорони здоров'я України») (с.19), то традиційно його ототожнюють з темою дисертаційного дослідження, а саме *«модернізація публічного управління у сфері надання медичних послуг в контексті реформування системи охорони здоров'я України»*.

2. Окремі параграфи (§ 2.2, 2.3) є лише дотичними до проблематики публічного управління, хоча цілком відображають особливості об'єкта такого впливу – закладів охорони здоров'я.

3. Також доречно: скоротити обсяг опису актуальності теми дисертаційного дослідження (с. 16-17); після прізвищ науковців, які зробили вагомий внесок у досліджуваній проблематиці (с. 17), слід зробити посилання на їхні публікації у списку використаних джерел; виправити окремі граматичні помилки і дрібні вади оформлення; наприкінці кожного параграфа робити коротке узагальнення і «перехід» до змісту наступного параграфу/розділу; по тексту дисертації стилістично виділити запозичений і авторський матеріал (особливо щодо опису елементів наукової новизни); забезпечити пропорційність окремих структурних компонентів дисертації (§ 1.2, 1.3, 3.2 – 7-10 с., § 3.1 – 30 с.); окремі рисунки (3.1; 1.2-1.5; 2.1; 2.2; 3.2-3.4; 3.6; 3.8; 3.9) та таблиці (1.1; 1.3-1.5; 3.3; 3.4; 3.6) можна зобразити як текст, що не погіршить сприйняття наведеного матеріалу, а ті з них (рис. 3.1; табл. 1.6; 3.3; 3.4), що займають цілу сторінку й більше – розмістити в додатках; не допускати невинновданого розриву таблиць (1.6; 3.3; 3.4); оприлюднювати результати дисертаційного дослідження на комунікативних заходах не лише у Львові (с. 24), а й у інших містах України та/чи за кордоном.

4. Додаткових пояснень потребує:

– порядок використання наступних понять: *«інтегральний підхід»* – *«комплексний підхід»* (с. 2); *«трансформація»* – *«модернізація»* (с. 2); *«управління»* – *«публічне управління»* – *«публічна політика»* (с. 13); *«нормативно-правове забезпечення»* – *«інституційне забезпечення»* (с. 33); *«система охорони здоров'я»* – *«медична система»* – *«сфера медицини/охорони здоров'я»* – *«медична галузь/сфера»* (с. 2); *«медичні установи/заклади»* – *«заклади охорони здоров'я»* (с. 61); *«медична допомога»* – *«медична послуга»* (с. 111); *«адміністративний поділ»* – *«адміністративно-територіальний поділ»* (с. 77, 83); *«ефективність»* – *«результативність»* (с. 127); *«державно-приватне партнерство»* – *«публічно-приватне партнерство»* (с. 118, 132);

– зміст окремих тверджень, а саме: *«кожній з моделей охорони здоров'я притаманне лише одне джерело фінансування»* (с. 4), хоча правомірніше виділяти домінуючі та допоміжні джерела фінансування; *«об'єднання коштів на рівні громади для подальшого використання на цільову реалізацію будь-якої державної програми»* (с. 22), оскільки існують певні обмеження щодо джерел фінансування конкретних (зокрема, цільових) державних програм; *«підвищення відповідальності*

громади за стан здоров'я населення на конкретній території» (с. 22), тоді як потребує уточнення того: хто саме, кого і у який спосіб має притягувати до відповідальності; «підвищення відповідальності громади за результати власних досліджень органів влади регіону» (с. 22), що, радше за все, зводиться до погіршення якості життя (зокрема, і стану здоров'я) територіальної громади, і обмежується моніторингом та/чи громадським контролем діяльності органів публічного управління; «обґрунтування напрямів адаптації міжнародного досвіду публічного управління у сфері надання медичних послуг в умовах дії воєнного стану, зокрема застосування страхової моделі системи охорони здоров'я» (с. 23), хоча, як відомо, однією головних перепон поширення медичного страхування в Україні була бідність значної частини населення, яка в умовах правового режиму воєнного стану лише масштабувалась за охопленням і глибиною; «економічне стимулювання заходів зі здоров'я» (с. 121), що має передбачати чітке розуміння того хто, з яких джерел і на яких умовах буде використовувати стимули, а також мету такого впливу: збереження/відновлення здоров'я...;

– розміщення: міжнародного досвіду публічного управління наданням медичних послуг (§ 1.3) і наявних проблем (§ 3.2), хоча за своїм змістом цей матеріал більш доречно було представити як частину 2-го (аналітичного) розділу дисертації;

– відсутність у третьому розділі дисертаційного дослідження жодних посилань на використані джерела, хоча там присутні матеріали, що висвітлено у публікаціях дисертанта;

– обґрунтування значущості офтальмологічної медичної допомоги (с. 64-66) та напрями розвитку фармацевтичної промисловості України (с. 122-124);

– вибір критерію для конкретизації стратегічних напрямів покращання забезпечення доступності медичних послуг (с. 105);

– відсутність у елементах наукової новизни рубрика *«отримали подальший розвиток»*: перелік специфічних властивостей (с. 31) та основних характеристик медичних послуг (с. 37); напрями покращання системи охорони здоров'я населення та забезпечення доступу до якісної медичної допомоги органами управління охорони здоров'я (с. 42);

– наявність обмеженої кількості довідок про впровадження результатів дисертаційного дослідження з уповноважених органів публічного управління, і, водночас, «ширша» – рівня «заклад охорони здоров'я»;

5. Для посилення змістовного наповнення дисертації варто було більше уваги приділити такому:

– розмежувати результати медичної реформи загалом як «майданчика» для розвитку вітчизняної сфери охорони здоров'я та власне забезпечення покращання якості медичних послуг;

– виокремити особливості проведення медичної реформи у контексті покращання якості медичних послуг в умовах пандемії COVID-19 та повномасштабної воєнної агресії РФ...

6. Для посилення практичної її значущості слід було забезпечити впровадження основних результатів дисертаційного дослідження в діяльність органів публічного управління різного рівня та статусу, які уповноважені забезпечити розвиток вітчизняної сфери охорони здоров'я (с. 24).

Проте вищенаведені зауваження та дискусійні положення суттєво не знижують загальну наукову цінність дисертаційного дослідження.

Загальний висновок. Дисертаційна робота Турчин Катерини Юріївни на тему «Модернізація публічного управління у сфері надання медичних послуг в контексті реформування системи охорони здоров'я України» є самостійним, завершеним, логічним науковим дослідженням, що вирішує важливу проблему у спеціальності 281 «Публічне управління та адміністрування». Проведено детальне наукове обґрунтування та розробку практичних рекомендацій для подальшого вдосконалення механізму публічного управління у сфері надання медичних послуг в контексті реформування системи охорони здоров'я України. Дисертація характеризується новизною одержаних результатів і висновків, має теоретичне й практичне значення та відповідає вимогам Порядку проведення експерименту з присудження ступеня доктора філософії (постанова Кабінету Міністрів України від 06 березня 2019 р. № 167), а її автор – Турчин Катерини Юріївни – заслуговує на присудження наукового ступеня доктора філософії за спеціальністю 281 «Публічне управління та адміністрування».

Офіційний опонент:

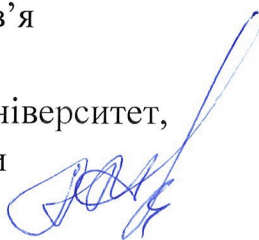
професор кафедри громадського здоров'я

та управління охороною здоров'я,

Харківський національний медичний університет,

Міністерство охорони здоров'я України

д.держ.упр., професор

О.А. Мельниченко

